

**Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor
Partes Distributæ Pars ...**

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. II. De Divisionibus Virtutis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

rivo cessante, actus est malus.

Patet II. Quia permanente eodem motivo honestatis potest aliquando idem actus de bono fieri malus, ut offensum est *Parte 2. Tr. de Act. Human. disp. 3. q. 3.* ergo à pari, aut etiam à fortiori potest idem habitus in talem actum inclinare: dum enim invariatus manet actus, non debet variari habitus. Et quamquam ob variatum prudentiæ iudicium variari deberet actus, non sequitur, quin adhuc possit operari idem habitus virtuosus, quatenus est talis physice entitatis, etsi non quæ virtuosus, utpote eatenus includens aut connotans prudentiam. Itaque completa Virtus, quæ nemo malè utitur, importat inclinationem habitualem voluntatis in actum ut eliciendum aut elicibilem simul secundum inclinationem alterius habitus, scilicet prudentiæ.

10. *Differentia huc spectans inter virtutem intellectualem & moralem.*
Nec obstat I. Quod habitus Virtutis intellectualis non possit inclinare in falsum: nam Virtus intellectualis aut veritas non dependet à consortio alicujus, ob cuius carentiam possit deficere à ratione sua; sicut Virtus moralis, item bonitas actus dependet à consortio prudentiæ. Deinde dum propositionis veritas est contingens (prout contingenter competit bonitas actibus) potest juxta probabilissimam doctrinam mutari eadem propositio de vera in falsam; ad eoque & idem habitus, etsi is non esset Virtus intellectualis, inclinare in verum & falsum. Immo & habitus scientificus quodammodo potest inclinare in falsum simul cum consortio habitus erronei, et dum ex una scientifica præmissa, & altera falsa inferatur Conclusio falsa.

11. *An possit quis malè uti habitu Virtutis Theologicæ.*
Non obstat II. Quod etiam præscindendo à prudentia, nemo malè uti possit habitu Virtutis infusæ; utpote supernaturali, & respiciente actus, qui sunt speciale beneficium Dei & ex eius speciali gratia procedunt. Nam etiam actus Virtutis infusæ potest saltè extrinsecè esse malus, si v.g. actus fidei impetretur ex pravo fine. Prout etiam ex vana gloria potest quis velle sacramentaliter confiteri, quod sine dolore supernaturali fieri non potest. Sic namque patratio miraculorum, consecratio Eucharistiæ, sunt opera supernaturalia, quæ tamen ex pravo fine aut circumstantia vitari possunt. Similiter potest Deus per gratiam instigare hominem, ut impleat præceptum auditionis missæ, etsi hic actum impletivum inficiat pravo fine. Supernaturalitas itaque actuum, & quod dentur ex gratia Dei, solum excludit malitiam ipsis convenientem ex objecto & per se, seu malitiam oppositam illis virtutibus. Neque idcirco Deo specialiter concurrenti imputandum esset peccatum: quia id, ad quod specialiter concurrat Deus, est actus supernaturalis secundum suam entitatem; quæ ratione est bonus. Quod autem extrinsecè vitietur, non intenditur à Deo, nec provenit ex specialibus

Dei auxiliis, sed ex malitia humani arbitrii contra Dei voluntatem abuterentis beneficio Dei, & ea quæ secundum se bona sunt convertentis in malum usum. In hoc tamen differunt Virtutes infusæ à naturalibus, quod his independenter à directione prudentiæ, quis malè uti possit tamquam principio, sitque etiam malitia opposita idem virtutibus, secus est de infusis.

12. *In doctrina Scoti non tollitur discriminem inter habitus Virtutum, & indifferentes: nam adhuc subsistit discriminem inter illos, quod habitus Virtutum per se nati sunt inclinare in actus virtuosos, verumque medium Virtutis, per accidens, autem solum & raro in actus vitiosos in quos habitus virtuosus per se inclinant, uti habitus indifferentes in id quod secundum se indifferens est. Si quis verò contenderet ad completam rationem virtutis non amplius requiri, quam quod per se nata sit inclinare in actus bonos, ad eoque admittat completam rationem virtutis posse inclinare per accidens in malum (quod vidi in Theibus publicis Lovanii defensum) is quoad inclinationem habitus virtuosus in malum non diffideret à Sententiæ Scoti; sed refragaretur communiter ab aliis admittæ doctrinæ, quæ negat completam rationem virtutis posse inclinare in malum: quæ supposita demum procedit controversia inter D. Thomam & Scotum.*

QUÆSTIO II.

De Diversione Virtutis.

13. *Virtus analogicè dividitur in intellectualem & moralem.*
PRIMò dividi analogicè solet Virtus in genere in intellectualem & moralem; sive in eam quæ spectat ad intellectum, & eam quæ ad voluntatem. Intellectualis autè subdividitur à Philosopho 6. *Ethic.* in Sapientiam, quæ juxta Philosophum inclinatur ad assensum conclusionum necessariarum per primas & altissimas causas. Intellectum, id est, habitum principiorum, sive quo assentimur principiis, scilicet mediatis seu non omnino primis & per se notis: Scientiam, quæ assentimur Conclusionibus deductis ex hujusmodi principiis evidētibus & necessariis. Artem, quæ est recta ratio factibilium: & Prudentiam, quæ est recta ratio agibilium. Ubi agere actionem internam, facere verò externam, ex mente Aristotelis significat. De his, demptà Prudentiâ (de qua *Tract. seq.*) in Philoſophia. Fidem infusam aut Theologiam Philosophus non addidit, quia ignoravit.

14. *Ad addenda fides divina & Theologica.*
Opinio & fides humana juxta communem doctrinam excluduntur, quia non sunt habitus determinatè dicentes verum, sed æquè facile potest iis subesse falsitas; & consequenter non faciunt (prout facere debet Virtus intellectualis) hominem simpliciter

placiter perfectè intelligentem: ut proinde certitudinem quamdam Virtus intellectualis requirat. Quod autem *Arriaga To. 3. d. 34. Sect. 1.* Opinione recentia inter Virtutes intellectuales, eò quod in hac vita cœcutiamus etiam in obvijs, & pleraque certò discutere nequeamus, sic ut scientiæ nostræ ferè sint doctæ opiniones, adedque censeri possit opinio esse perfectio satis notabilis nostri intellectus: hoc (inquam) revera arbitrarium foret; sed cum nomen Virtutis intellectualis aliter fuerit passim usurpatum, videtur loquendum, ut multi.

Quia de Synderesi. De Synderesi, quæ inclinatur ad assensum universalissimorum principiorum moralium, & aliâ perfectione inclinante ad assensum primorum ac universalissimorum principiorum speculativorum (si sint habitus superadditi lumbi rationis naturalis) dicendum foret, eas quoque esse statuendas inter Virtutes intellectuales; possentque comprehendere sub intellectu, seu habitu principiorum.

15. *Virtus moralis, alia strictè moralis, alia Theologica.* Secundò dividitur Virtus moralis in morale strictè & Theologicam: quamvis enim etiam ipsa Virtus Theologica sit bono sensu moralis, quatenus ad rectos mores seu bene agendum pertinet: plerumque tamen Virtus moralis aded strictè sumitur, ut contra Theologicam tamquam membrum dividens distinguatur.

Ista subdividitur in quatuor Virtutes Cardinales. Virtus Moralis sic sumpta est, quæ principaliter versatur circa aliquod objectum creatum tamquam objectum formale & terminativum seu quod. Et subdividitur in quatuor Virtutes Cardinales, scilicet Prudentiam, Justitiam, Fortitudinem & Temperantiam: quæ tamen divisio non est præcisa, eò quod Prudentia non sit Virtus Moralis, seu pertinens ad voluntatem, quæ hic est divisum. Nisi tamen paulò latius Virtus moralis capiatur, pro ea quæ versatur circa objectum creatum, & ad bonos mores inclinat, si illos proximè dirigit. Deinde non est adæquata subdivisio, nisi sumatur membra cum annexis Virtutibus non Cardinalibus, sunt enim plurimæ tales, quæ sub nulla quatuor prædictarum directè tamquam sub suo genere continentur (qualiter sub illis continentur partes subiectivæ seu inferiora; v.g. sub Prudentia diversæ species Prudentiæ; sub Temperantia diversæ species Temperantiæ) quamvis omnes ceteræ ob affinitatem & similitudinem quamdam ad aliquam Virtutum Cardinalium revocentur: quæ ideo vocantur partes potentiales Virtutis Cardinalis proportionatæ; ut plenius in *Tract. de Virtut. Card.* declaratur.

Sufficientia subdivisio nisi ascensur. Hoc autem sensu sufficientia divisionis declaratur: nam præter Prudentiam omnis Virtus moralis vel est ad se, & est Temperantia aut Fortitudo cum annexis: vel est ad alterum, & est Justitia cum annexis, quæ respiciunt, sive jus, sive aliquod debitum morale erga alterum: quamquam etiam sint

Et declaratur. *Gul. Hericæ Tom. III.*

ad ipsum operantem, ut is ordinatè, tamen respectu alterius, operetur.

Aliter potest eam *Scoto 3. d. 34. n. 7.* eadem divisio tamquam plena & adæquata explicari, accipiendò nomen Prudentia, ut significet habitum inclinantem ad cognoscendum quid rectè faciendum aut vitandum sit: per Justitiam intelligendo generatim habitum qui inclinatur, ut quis bene se gerat erga alterum: cum autem per reliquas inclinatur quis, ut bene se gerat erga seipsum, Temperantia quidem circa illa quæ sunt per se seu ratione sui appetibilia vel fugibilia: Fortitudo autem quoad bona non appetibilia per se primò, sed tantum secundariò; consequens est divisionem esse adæquatam.

Virtus Theologica est, quæ immediatè & principaliter versatur circa Deum tamquàm objectum quod & formale. Estque triplex, Fides scilicet, Spes & Charitas: hæc enim solæ habent Deum pro objecto primario, quod creditur, quod speratur, quod diligitur; similiter habent ipsum Deum, ejuſve attributum pro objecto motivo seu formali quo. Si tamen lumen gloriæ sit quid habituale, ipsum indubiè est quoque Virtus maximè Theologica; adedque numerus ternarius solum respiceret Virtutes Theologicas hujus vitæ. Immo divisio ista respicit prodivisio Virtutem Theologicam supernaturalem; quæ nomine Virtutis Theologicæ simpliciter posito solet intelligi: alioquin spes & charitas naturales sunt Virtutes Theologicæ naturales; uti & fides naturalis de Deo, si dari possit, quæ sit certa. Aliàs Spem & Charitatem naturalem dirigit v. g. in Philosopho non Christiano scientia naturalis de Deo, quæ est pars Metaphysicæ. Religio & Virtutes ei affines respiciunt Deum tamquam objectum cui v. g. debetur cultus, reverentia &c. idque quia debetur infinitæ excellentiæ, sic ut hæc sit motivum quasi mediatum & indirectum, proximum autem sit ipsum debitum; Deus autem sit objectum cui, cultus denique aut similis actio sit objectum quod Religio immediatè respicit. Prout etiam pia affectio credulitatis immediatè respicit ipsam credulitatem, sive actum aliquem creatum, non autem Deum tamquam objectum: ideoque similiter non est Virtus Theologica.

17. Tertiò dividitur Virtus in Naturalem & Supernaturalem: sive in per se acquisitam & per se infusam; quam aliqui Antiquiores appellant gratitiam. Virtus naturalis & per se acquisita dicitur, quæ ex natura sua potest physicè acquiri ab ipsa potentia per frequerationem actuum, ad quos vicissim eliciendos potentiam faciliat. Virtus supernaturalis & per se infusa est, quæ nequit per ipsam potentiam comparari, sed ex natura sua intrinseca postulat infundi. Alioquin ipsi Virtutibus naturalibus non repugnat, quò minus à Deo infundi possent: potest enim Deus

16. *Quid Virtus Theologica & quomplex.*

17. *Virtus alia per se infusa, alia per se acquisita.*

per se ipsum infundere, quæ potentia poterat naturaliter comparari; si autem fieret illud, non desinerent Virtutes illæ esse naturales, sed essent, & dicerentur per accidens infusæ.

Virtus per se infusæ seu supernaturalis à *D. Thoma* & aliis passim, rursus subdividitur in *Moralem* & *Theologicam*. Quod habet specialem difficultatem *quæst. seq. examinandam*, an scilicet dentur etiam Virtutes morales per se infusæ.

18.
Differentia inter utrumque an desumenda ex parte objecti.

Sententia negativa præfertur, & variè probatur.

Hic solum discutiendum restat, unde desumenda sit differentia virtutum supernaturalium à naturalibus. Non desunt enim Doctores (inter quos *Suarez*, *Curiel* & alii apud *Arriaga disp. 14. de Fide sect. 1.*) qui eam necessariò desumi volunt ab objecto præsertim formali, conformiter ad communem proloquium de specificatione habituum per actus, & his mediantibus per objecta.

Sed *Scotiste*, & passim alii Doctores, quos sequitur *Arriaga sup.* dicens esse inter multos Recentiores communissimam, meritò docent circa idem objectum, tam motivum, quàm terminativum, verari posse Virtutem seu actum virtuosum naturalem & supernaturalem: adeò ut ex diversitate objectorum nequeat aliquis deprehendere specificam differentiam inter fidem naturalem & supernaturalem, vel charitatem naturalem & supernaturalem. Et planè non video, neque ab *Adversariis* allegatur, quidquam alicujus momenti, cur quod creditur, spectatur, diligitur supernaturaliter, proponi nequeat per cognitionem naturalem cum eadem ratione formali, & consequenter potentia in illud sic propositum tendere: supernaturalia enim possunt esse objectum actus naturalis, immo etiam mali; adeòque possunt naturaliter cognosci & diligi. Experiencia quoque docet reflectentem se super actus suos eorumque objecta, non deprehendere præfatam differentiam: ex qua sanè alioquin posset scire, cum habeat fidem, spem aut charitatem supernaturalem.

Unde simplex Catholicus auctoritate *Parochi* inductus ad credendum articulis sibi propositis, quorum unus sit falsus & non revelatus, non sentit ullam differentiam ex parte modi aut motivi credendi, & tamen veris articulis credit fide supernaturali, falso fide naturali. Prout etiam si *Deus* concursum supernaturalem subtraheret, articulis fidei propositis crederet homo eodem planè modo fide naturali; eaque credidisset in statu puræ naturæ. Idem est de lapsò in hæresim, qui actu naturali propter revelationem *Deum* assentitur adhuc articulis, circa quos non errat, sine ulla, quæ notari possit, differentia ex parte objecti. Idem denique satis clarum est in actibus Virtutum moralium; quarum actus idem planè habent objectum, sive procedant à Virtutibus infusis (quas *Adversarii* admittunt) sive ab acquisitis.

Neque hinc sequitur actus & habitus supernaturales esse superfluos: nam deserviunt ad attingenda eadem objecta perfectius perfectione specificâ; item ad merendum.

Non sequitur etiam aliquid contrarium doctrinæ vulgatæ de specificatione habituum per actus, & utroque etiam per objecta. Nam est, ubi actus non habent idem objectum, necessariò distinguantur: similiter est ex diversitate objectorum formalium sequeretur distinctio habituum; & cætenus admitti frequenter solet ista doctrina: non sic tamen, ut aliunde peti nequeat distinctio actuum habentium, planè idem objectum, v.g. ex parte principiorum, seu ex parte aliorum ordinis; qualem *Philosophus Gentilis* non agnovit, adeòque (si contrarium sentiret, seu plus vellet in vulgata doctrina) non parandum in præfenti.

Non sequitur denique differentia ex parte objecti formalis ex eo, quòd Virtus naturalis respiciat objectum sub ratione naturalis, Virtus verò supernaturalis sub ratione supernaturalis. Nam falsum est quòd assumitur: ratio enim naturalitatis aut supernaturalitatis non proponitur per actum fidei v.g. naturalem aut supernaturalem, sed se tenet ex parte actus: quamquam in objecto reperitur attingibilitas per actum naturalem, & attingibilitas per supernaturalem (nisi enim esset sic attingibile, de facto non posset attingi) quæ quidem attingibilitates possent dici diversæ rationes formales in objecto; sed hæc diversitas à nemine negatur, nec potest in dubium vocari, neque ad rem facit: cum illa non consideretur à potentia, dum credit vel amat, sive naturaliter, sive supernaturaliter; neque est objectum motivum illius, aut ullatenus proponitur ipsi, neque deservire potest ad specificationem actuum vel habituum: cum non possit cognosci, quòd actus fidei v.g. feratur in objectum hoc modo sub ratione naturali aut supernaturali, nisi prius sciatur quòd actus ipse sit naturalis vel supernaturalis (quòd totum mihi videtur evidens, inquit *Poncius disp. 26. n. 18.*) immo nil est aliud actum fidei v.g. tendere in objectum sub ratione naturali, quàm actum ipsum esse naturalem circa objectum cognoscibile per naturalem actum; idemque est de supernaturali.

Itaque vera differentia inter Virtutes naturales & supernaturales desumitur in primis ex eo, quòd Virtutes supernaturales sint diversè ordinis, & ob sui sublimiorem conditionem non possint physicè comparari per actus, sicut Virtutes acquisitæ, sed exigant à solo *Deo* produci, adeò ut actus supernaturales ad illas dispositivi sint actum moralem vel meritoria dispositio ex beneplacito *Dei*, qui illas etiam sine ulla dispositione infundit parvulis in Baptismo.

Secundò differunt in eo, quòd efficiantur actu.

19.
Occurrunt objectionibus.

20.
An Virtus naturalis differat à supernaturali, quòd hæc objecta respiciat sub ratione supernaturalis, ista sub ratione naturalis.

21.
Verantur utramque differentia assignatur.

actus similiter supernaturales & sublimioris ordinis, qui condignè & commensuratè attingunt suum obiectum; idèque hi actus nequeunt eliciri virtutibus naturæ, sed præter concursum generalem causæ primæ requirunt necessariò aliquod principium in substantia supernaturale, quòd est Virtus infusa; aut in defectu illius supernaturale Dei auxilium seu concursum, ut v.g. dum quis incipit credere, sperare &c. habitu necdum sibi infuso. Ex quo etiam patet, unde petenda sit differentia actuum supernaturalium à naturalibus, scilicet ex parte principiorum: actus enim supernaturales ratione suæ superioris naturæ, quæ condignè tendunt in Deum, exigunt principia supernaturalia in agendo.

Actus naturalis à supernaturali differit ex parte principiorum.

22. Virtus infusa dat simpliciter posse.

Tertiò differunt in eo, quòd Virtutes supernaturales non dent aliquam facilitatem potentie ad producendos actus, sicut Virtutes naturales. Et hinc communiter dicitur: quod illæ dent simpliciter posse; hæ autem facile posse. Quod inde confirmatur: quia si v.g. puero aut alicui alteri infundantur virtutes in gradu intenso, si nullam inde sentiet facilitatem. Propter quod etiam ex virtutibus nobis vi Sacramentorù simul cum gratia infusis, non experimur particularem facilitatem. Quare dum Concilia & Patres ad superandas tentationes & difficultates requirunt gratiam, loquuntur de gratia actuali, non autem de habituali, aut de aliqua Virtute per se infusa; utpote quæ ad difficultatem tentationis superandam non confert.

23. Facilitas sepe adiungitur naturæ ex virtutibus naturalibus, quæ exercitio actuum supernaturalium committuntur.

Unde autem oriatur ea facilitas, quæ à nonnullis sentitur, etiam postquam habitus supernaturales amiserunt, v.g. à Catholico lapsò in hæresim, circa articulos quibus non discedit, xariant Doctores. Valde verosimile videtur, eam oriri ex Virtutibus naturalibus, quæ proportionatè generantur ex actibus supernaturalibus: cum nil obftet quò minus actus supernaturalis, non quidem quatenus supernaturalis, sed quatenus vitaliter tendit in tale obiectum, relinquat post se habitum naturalem, quo tollatur difficultas, quam sentit potentia in tendentia circa tale obiectum: cum enim illam non tollat habitus supernaturalis, videtur tollenda per naturalem generatum ex actu supernaturali. Aliàs difficile ostenditur, unde hæc facilitas remaneat, similis planè ei, quæ sentitur ex habitibus acquisitis. Præterea actus supernaturalis convenit cum naturali in vitali tendentia circa obiectum, adeoque non minus potest relinquere habitum, quam actus naturalis. Nec obstat, quòd principium istius habitus foret supernaturale, nempe actus supernaturalis: nam hic non est supernaturalis in ratione principii effectivi. Deinde actus ille generat habitum naturalem quatenus involvit rationem communem cum actu naturali; adeò ut neque cavari posset per actus naturales.

Hinc colligitur Virtutes supernaturales concurrere physicè ad suos actus: cum enim non dent facilitatem, debent coefficere actus substantiam, supplendo nimirum defectum potentie ad actum supernaturalem. Unde et si Virtutes acquisitæ non concurrerent physicè ad suos actus (de quibus in Philosophia) equidem deberent Virtutes infusæ sic concurrere. Ipsa nihilominus potentia per suam Virtutem naturalem simul cum habitu infuso immediatè coefficet actus supernaturales tamquam causa principalis, partialis quidem ex parte causæ, totalis autem ex parte effectus. Nisi enim activè concurreret, haberet se merè passivè contra Trid. sess. 6. c. 3. Deinde actus supernaturales charitatis v.g. sunt liberi; hoc autem explicari nequit, nisi quia voluntas concurrat, cum posset non concurrere. Ideoque juxta Theologos communiter libertas competit voluntari quatenus activa est. Ita communiter Doctores.

24. Virtus infusa physicè coefficet actum supernaturalem.

Concurrere actus ipsa potentia.

Porro quòd non tantum habitus, sed etiam ipsa potentia naturalis sit causa principalis, patet: quia non tantum habitus, sed etiam potentia concurret propriè virtute sibi permanentè competente: secus quam securis aliudve instrumentum, quòd non habet vim agendi, nisi quam accipit à principali agente in actuali motione. Aliquo tamen sensu posset habitus appellari causa instrumentalis, quatenus est principium subordinatum voluntati, quæ pro libitu utitur habitu eumque applicat ad agendum. Quà ratione, aut etiam quatenus in actu supernaturali consideratur vitalitas simile, quæ rationes communes, posset ipsa potentia censerì causa magis principalis. At spectando præcipuum in ipso actu, scilicet excellentiam ordinis, seu supernaturalitatem, principalior, uti particularior causa censetur ipsa Virtus infusa: quamquam totum quòd est in actu attingatur indistinctè ab utraque causa: sicut vitalitas, quæ adscribi potest potentie, etiam procedit à specie vel habitu.

25. Quæ, nisi ex habitu est, causa principalis.

An principiorum.

Neque enim ipsa potentia aliter est improporcionata actui supernaturali, quàm quòd nos possit esse principium adæquatum, nisi aliud altioris ordinis accedat. Aliàs ipsa potentia concurret per ipsissimam suam sibi que identificatam virtutem naturalem, etsi partialem & incompletam (quæ proinde immeritò obediencialis à quibusdam appellatur, quasi ipsa non foret naturalis) sicut habitus per virtutem sibi identificatam, etsi similiter partialem. Ut enim actus sit supernaturalis, sufficit aliquod ejus principium esse in ratione agentis supernaturalis: sicut ut actus sit vitalis, sufficit potentiam esse vitalem.

Concurrere ipsa per virtutem suam naturalem, sed incompletam.

Nec obstat, quòd effectus sequatur debiliorem partem suæ causæ. Nam sensus axiomatis esse potest, partim quòd effectus semper sit minus perfectus, quàm esset, si non sequatur causa

26. Effectus quæ ratione sequatur vel non sequatur causa.

sur debilio-
rem partem
sua causa.

causa esset omni ex parte æquè perfecta, v. g. si etiam intellectus seu potentia esset supernaturalis: partim quòd effectus nunquam excedat perfectionem, causa totalis, licet possit partialem causam excedere. Aliàs axioma intellectum hoc sensu, quòd effectus nunquam sit perfectior, quàm debilior pars suæ causæ, est falsum: nam visio vialis est perfectior specie visibili, mulus asinà &c. Sic etiam duo, quorum singuli tantum possunt levare pondus ut octo, junctim levant pondus ut sexdecim. Fallit itaque axioma, quòdies duæ causæ unam integrant, sic ut una augeat virtutem agendi alterius, ad eòque constituent virtutem totalem agendi perfectioram. Quod non fit in Syllogismis, in quibus proinde solum ferè locum habet axioma hoc sensu intellectum: in iis enim præmissæ non augent mutuam certitudinem, nec constituunt integram antecedens, quod sit certius singulis præmissis seorsim sumptis, quæ proinde invicem tantum juvant ad formandam consequentiam, quæ prærequirit utramque præmissam.

QUESTIO III.

An dentur Virtutes per se infusæ,
tum Theologica, tum Mo-
rales?

27.
Dati Virtutes
per se
infusæ, cer-
tum est.

DICO I. Dantur Virtutes aliquæ per se infusæ. Est communissima omnium Theologorum, & ad eò certà doctrina, ut opposita non solum temeraria, sed communiter etiam censetur erronea aut hæretica.

Quod in-
quam pro-
babilius
determinat
Concilium
Viennense
quoad par-
vulos.

Probatur Lex Concilio Viennensi, & refertur Clem. Un. de Summa Trinit. ubi controvertitur, quæ fuerat inter Doctores, & ab Innocentio III. c. *Majores de Bapt.* refertur ac indecisa relinquitur, determinat his verbis: *Nos attendentes generalem efficaciam mortis Christi, quæ per baptismum applicatur pariter omnibus baptizatis, opinionem, quæ dicit tam parvulis, quàm adultis in baptismo conferri gratiam & virtutes, dictis Sanctorum, & modernorum Doctorum Theologia magis consonam & concordem, sacro approbante Concilio, duximus eligendam.* Ubi quidem Conclusio, etiam quoad parvulos, deciditur tamquam probabilior, & quoad adultos à fortiori supponitur. Immo quoad hos eadem supponebatur citra controversiam ab utraque parte dissidentium quoad parvulos Doctorum. Et ab exemplo adultorum, junctà generali efficaciam mortis Christi, infertur à Concilio, etiam parvulis consequenter gratiam & virtutes infundi in baptismo, uti adulti. Ratio etiam partis adversæ solum militabat contra parvulos, utpote non consentientes. Ad quod pars altera respondebat, gratiam & virtutes illis ci-

Idem circa
controversiam
supponens de ad-
ultis.

tra consensum (qui in eis non requiritur, & cuius sunt incapaces) conferri in manere & quoad habitum, non tamen quoad usum, defectu libertatis aut virium animæ.

Quare etiam diu ante tempora Clementis V. noster *Aleñsis in Summa de Virtutibus Collat. 17. art. 5.* Hoc modo respondet, & ex pari efficacia baptismi sic ferè arguit: Virtutes conferuntur adultis vi baptismi, ergo & parvulis, in quibus est baptismus æquè efficax. Loquitur autem *Clemens V. seu Concilium Viennense*, uti de gratia per se infusæ, ita & de Virtutibus per se infusis. Deinde loquitur ad mentem eorum Doctorum, quorum opinionem præponit; illi autem loquebantur aperte de Virtutibus per se infusis. Denique non conferri parvulis virtutes per accedens tantum infusis, inde patet, quòd tales virtutes darent facilitatem ad exercendos actus, uti virtutes acquisitæ (à quibus in natura sua non differunt) nullam autem omnino facilitatem sentiunt parvuli baptizati magis quàm non baptizati eodem modo educati & instructi, dum adolescunt: immo fieri posset, ut ratione suæ indolis essent minùs faciles, quàm non baptizati.

Agitur de
Virtutibus
infusis per
se.

Probatur II. Clare ex *Tridentinis sess. 6. c. 7.* ubi docet in justificatione conferri gratiam & dona, id est, virtutes. Et ibidem docet simul cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa hominem accipere fidem, spem & charitatem. Igitur certum est dari aliquas Virtutes infusas, & quidem per se; ut ex mox dictis in prima probatione colligitur: cum *Tridentinum* loquatur ad sensum *Clementina* & *Doctorum* differentium de hac materia, apud quos est sermo de Virtutibus per se infusis. Idem colligitur ex eo quòd *Tridentinum* doceat fidem, spem & charitatem, sive gratiam & dona infundi, etiam illis, qui ad hoc per actus fidei, spei & dilectionis se disposuerunt, nisi autem essent Virtutes per se infusæ, Concilium dicere debuisset eas per tales actus acquiri seu comparari. Jam verò actus isti solum sunt moralis dispositio, sic ut fides, spes & charitas peccatori dispositio gratuita cõferantur per infusionem à Deo, qui juxta *Tridentinum*, supra solus est causa physica & per se illius infusionis seu justificationis. Hinc verò insuper colligitur *Tridentinum* non loqui de actuali fide, spe & charitate (de qua egerat *cap. 6.*) sed de habituali: de qua similiter Doctores Catholici loquebantur, & de qua in *Clementina* erat facta decisio, & ante illam facta mentio in *cap. Majores*. Ex quo etiam colligitur *Tridentinum* loqui de Virtutum habitibus. Quod insuper clare patet ex eo quòd loquatur de Virtutibus, quæ per Baptismum communentur etiam parvulis; his autem non infunduntur aliquos actus est ad eò manifestum, ut oppositum credere sit omnino absurdum. Vide dicta *Tract. de Justificat. disp. 4. q. 3.*

28.

Quæ aperte
re compro-
bantur ex
Tridentinis.

Solo